



Проектот е финансиран
од Европската Унија

BALKAN
TENDER
WATCH

ЈАВНИ НАБАВКИ

ОД ПЛАН
ДО РЕАЛИЗАЦИЈА

ГРАЃАНСКО ВЛИЈАНИЕ
ВРЗ СОСТОЈБИТЕ
НА ЛОКАЛНО НИВО

СОДРЖИНА

➤ ВОВЕД	3
➤ МЕТОДОЛОГИЈА	5
➤ КОНКРЕТНИ ПРИМЕРИ НА ЈАВНИ НАБАВКИ	6
Тендерско досие за јавна набавка по оглас бр. 59/2017	6
Тендерско досие за јавна набавка по оглас бр. 13/2018	9
Тендерско досие за јавна набавка по оглас бр. 58/2017	13
Јавна набавка по оглас бр. 06/2018	15
➤ УТВРДЕНИ АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРАКИ	16
➤ ПОЗИТИВНИ ПРАКТИКИ	18
➤ ПРИЛОЗИ	
ПРИЛОГ 1: Документи за анализа на спроведена постапка	19
ПРИЛОГ 2: Параметри за истражување, оценка и рангирање на општините	20



Штип, октомври 2020 година.

Автор: Давкова Јулиа

Печати: Лонгурев ДОО, Штип
Бесплатен/некомерцијален тираж.

Оваа брошура е изработена со финансиска поддршка на Европската Унија. Неговата содржина е одговорност на EXO Едукативно-хуманитарна организација и не ги одразува ставовите на Европската Унија.

ВОВЕД

Во Законот за јавни набавки на РСМ, транспарентноста во процесот на јавните набавки е значаен фактор кој ги обезбедува основните принципи на системот за јавните набавки, особено конкуренцијата и интегритетот во јавните набавки.

Обврска на договорните органи е да им овозможат на јавноста и на економските оператори пристап до сите информации кои се однесуваат на јавните набавки, а информациите треба да се достапни на сите заинтересирани страни во исто време и на ист начин. Со зголемената транспарентност се зголемува и контролата врз начинот на трошење на парите на даночните обврзници. Исто-времено, транспарентен процес на јавни набавки им овозможува на граѓаните да бараат отчетност и одговорност од администрацијата и од политичарите, со што ќе растат и нивниот интегритет и граѓанската доверба во институциите на системот. Транспарентноста и отчетноста, заедно, претставуваат алатки за промовирање на интегритетот и за спречување на корупцијата во јавните набавки.

Севкупниот процес на јавните набавки треба да биде конципиран на начин кој ќе овозможи конкуренција меѓу понудувачите. Пред се, неопходни се соодветни критериуми за утврдување на способноста на економските оператори. Конкуренцијата овозможува добивање на поголем број на понуди, а со тоа и заштеда на јавните средства на државата. Како крајна и логична цел е поставен принципот на рационално и ефикасно искористување на средствата. Непходно е да се направи споредба на трошоците направени при спроведувањето на постапката за доделување на договор за јавна набавка со економската ефикасност на предметот на набавката.

Ризикот за манипулации и коруптивни дејствија е присутен во сите фази од постапката, се до крајната реализација на конкретната набавка: од моментот на планирање и подготовкa надвор од очите на јавноста, кога службите кај договорниот орган воспоставуваат првични неформални контакти со пазарот, понатаму при спроведување на постапката, при евалуација на понудите како најчувствителен дел во постапката кога критериумите за евалуација може да бидат премногу субјективни, па се до моментот на носење одлука и доделување на договор за јавна набавка. Бројни се ризиците и при реализацијата на договорот, кога постои можност за најголеми злоупотреби,

далеку од очите на јавноста, со опасност од воспоставување на корупциска спрега помеѓу економскиот оператор и лицата задолжени за следење на реализација на договорот, на штета на договорниот орган. Затоа, треба да се воспостават јасни механизми за следење на реализацијата на договорите од страна на договорниот орган и негова контрола, во смисла кој е задолжен за следење на извршувањето на договорот, кој ги врши нарачките, кој врши квалитативен и квантитативен прием и сл. Неопходни се ефикасно воспоставени механизми за јавни набавки кои ќе обезбедат одговорно однесување од страна на сите лица кои се вклучени во постапката за доделување и реализација на договор за јавна набавка.

Транспарентноста на јавните набавки вообичаено се мери и се унапредува преку мониторинг од граѓанските организации, којшто резултира со навремено отворање на прашањата, намалување на ризиците, унапредување на практиките, барање одговорност и воопшто, засилување на доброто владеење во земјата.

Од досегашните истражувања што EXO ги реализираше во областа на јавните набавки на локално ниво идентификувани се слабости во сèкупното постапување на договорните органи при реализација на јавните набавки на локално ниво. Имено, сеуште општините како договорни органи не се доволно ниту проактивно транспарентни кон јавноста и економските оператори во поглед на сите стадиуми во постапките за јавни набавки, како и во реализацијата на договорите за јавни набавки. Нивните веб страни се сиромашни со податоци за јавните набавки; законскиот рок за одговор на барањата за пристап до информации од јавен карактер не се почитува и често се пробива; постои концентрираност на трошењето на буџетските средства на многу мал број економски оператори; голем е бројот на поништени постапки; евидентирана е мала конкуренција; се забележува недоволна компетентност на општинската администрација која ги реализира јавните набавки и др.

Директното и континуирано следење на целокупниот процес во спроведувањето на јавните набавки на локално ниво, како и следењето на транспарентноста и отчетноста на локалните власти за трошењето на нашите пари го зголемува влијанието на граѓанското општество врз антикорупциските политики и практики и е предуслов за правење на позитивни промени.

Со следење на конкретните набавки во општините Штип, Кавадарци и Велес, EXO цели кон разбирање, стекнување и употреба на граѓанска моќ и влијание врз трошењето на нашите пари и подобрување на квалитетот на нашите животи.

МЕТОДОЛОГИЈА

Истражувањето на транспарентноста, отчетноста и интегритетот на јавните набавки е извршено врз основа на утврдени цели, критериуми и индикатори. Мониторитани и анализирани се јавните постапки за изградба на кружни текови во три таргетирани општини: Штип, Кавадарци и Велес.

Методологијата на истражувањето е поставена така за да ги опфати сите фази во јавните набавки, оние кои се опфатени со Законот за јавни набавки, но и оние кои не се, но се дел од циклусот на јавните набавки и од чие спроведување зависи ефикасноста на спроведената јавна набавка. Во време на ова истражување во примена е новиот Закон за јавни набавки¹, донесен во 2019 година, но конкретните набавки се анализирани согласно одредбите на тогаш важечкиот Закон за јавни набавки² од 2017 година.

Истражувањето започна со поднесување на Барања за слободен пристап до информации од јавен карактер. Се побараа податоци за целокупниот процес на јавно набавување за потребите на изградба на кружни текови, вклучително и реализација на договорот за јавната набавка. Приирањето на овие податоци се изврши врз однапред утврдени прашања според Законот за јавни набавки на РСМ при спроведување на постапка за јавна набавка по што се подготвува тендерско досие за конкретната набавка. Прибраните податоци се класирани и впишани во соодветни матрици за натамошна обработка, согласно утврдената методологија.

Овие податоци се анализирани од аспект да се идентификува она што им е заедничко, но и она во што општините како договорни органи се разликуваат во постапувањето кога јавно набавуваат, причините за таквите разлики и утврдување на добри практики кои може да служат како пример за другите општини и како репер за јавноста, како и за отстапувањата од регулативата и причините на кои се должат отстапките, се со цел да се идентификуваат потенцијални коруптивни точки во спроведувањето и системот за јавни набавки.

¹ Закон за јавни набавки, објавен во Службен весник на РМ бр. 24/19 од 01.02.2019 година.

² Закон за јавни набавки, објавен во Службен весник на РМ бр. 165/17 од 16.11.2017 година.

КОНКРЕТНИ ПРИМЕРИ

НА ЈАВНИ НАБАВКИ ШТО ГИ АНАЛИЗИРАШЕ ПРОЕКТНИОТ ТИМ

Тендерско досие за јавна набавка по оглас број 59/2017

„Градежни работи за реконструкција на
ул. Блажо Алексов со изградба на кружен тек“

Договорен орган: Општина Кавадарци

Во годината 2017 во која е извршена јавната набавка предмет на ова истражување, Општина Кавадарци има објавено 111 огласи и тоа според видот на постапката: барање за прибирање на понуди³ до 5.000 евра – 49 огласи, БПП до 20.000 евра – 25 огласи, отворена постапка – 37 огласи.

Според видот на набавка: за работи објавени се 36 огласи (32,4%); за услуги 38 огласи (34,2%) и за стоки 37 огласи (33,3%).

Во 2017 година Општина Кавадарци има 108 склучени договори, со вкупна вредност од 135.705.598 денари. Распоредено според видот на набавка: за работи потрошени се 90.751.102 МКД или 66,9%, за услуги 27.147.894 МКД или 20% и за стоки 17.806.603 МКД или 13,1% од вкупните средства потрошени во 2017 на јавни набавки.

Анализираната набавка е од областа на работи и завзема 12,92% од потрошениите средства за извршени работи во јавни набавки на општина Кавадарци во 2017 година.

Вработените во Општина Кавадарци одговараат навремено, во предвидениот законски рок на добиените Барања за слободен пристап до информации од јавен карактер и ги доставуваат сите документи со кои располагаат.

³ Во натамошниот текст БПП.

ФАЗА ПРЕД ТЕНДЕР

Параметрите на истражувањето во фазата на пред тендер ги опфаќаат планирањата на договорните органи врз основа на утврдените извори за финансирање за вкупните потреби за набавки во текот на годината, по видови на стоки, услуги и работи.

Договорните органи се должни годишниот план да го донесат до крајот на јануари во тековната година и да го објават на својата интернет страница и на ЕСЈН.

Општина Кавадарци годишниот план за 2017 година го донесе во законскиот рок и истиот е јавно објавен на интернет страната на општината. Формата, содржината и начинот на кој е изготвен годишниот план е во согласност со правилникот кој беше на сила во 2017 година и ги содржи сите елементи.



Во фаза на изградба изградба на кружен тек
на ул. Блажо Алексов, Кавадарци

ФАЗА НА ТЕНДЕР

Јавната набавка на Општина Кавадарци предмет на мониторинг и анализа е „Градежни работи за реконструкција на ул. Блажо Алексов со изградба на кружен тек“ и истата е предвидена со планот за јавни набавки. Вид на договорот на јавна набавка е Работи – Изведување. Предметот на набавката не е делив. Видот на постапката е – отворена постапка; критериум за доделување договор е најниска цена и има објавено меѓународна објава.

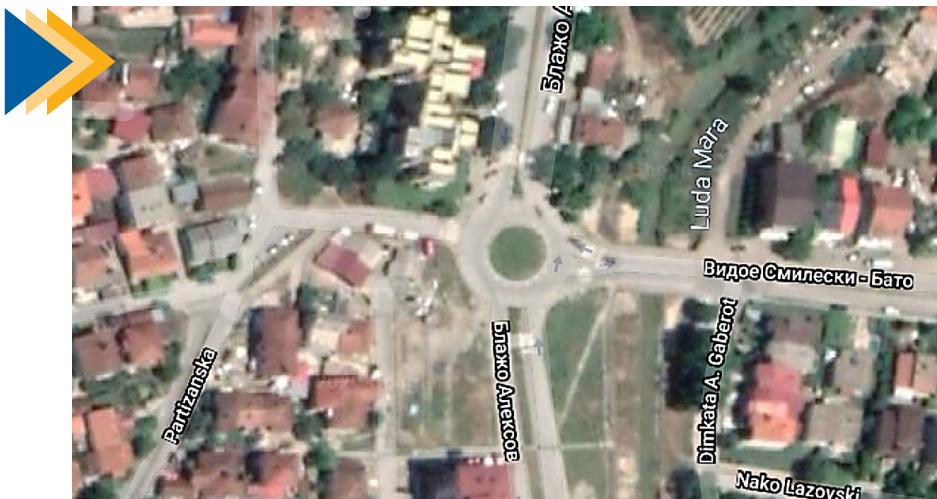
Во оваа фаза на спроведување на набавката евидентирано е дека временската рамка за започнување на спроведување не е според планот. Планирано е да се започне во март но, одлуката е донесена во април, огласот е расписан во јуни, а целата постапка со потпишување на договорот е завршена во октомври.

Набавката е спроведена во согласност со Законот за јавни набавки на РСМ и тендерското досие ги содржи сите предвидени елементи, коисе доставени на увид по поднесеното БСПЈН. Постапката е спроведена преку ЕСЈН и заврши со аукција. На е-аукцијата се поканети 6 понудувачи и е избран најповолниот понудувач по критериумот најниска цена.

ФАЗА ПО ТЕНДЕР

Договорот е потписан во законски определениот рок и е објавен јавно на електронскиот систем за јавни набавки. За спроведената постапка нема поднесено жалба до Државната комисија за жалби по јавни набавки. Општина Кавадарци има назначено лице за следење на реализацијата на склучениот договор.

Работите предвидени со договорот се завршени во договорениот рок и договорниот орган во целост ја има исплатено вредноста пропишана со договорот.



Изграден кружен тек
на ул. Блажо Алексов, Кавадарци

Тендерско досие за јавна набавка по оглас бр. 13/2018

„Изградба на крстосница кај Алумина и врска меѓу улица Гоце Делчев и улица Партизанска (делница до фабрика Баргала)“

Договорен орган: Општина Штип

Во годината 2018 во која е извршена јавната набавка предмет на ова истражување, Општина Штип има објавено 69 огласи и тоа според видот на постапката: БПП до 5.000 евра – 22 огласи, БПП до 20.000 евра – 27 огласи, отворена постапка – 20 огласи.

Според видот на набавка: за работи објавени се 36 огласи (32,4%), за услуги 38 огласи (34,2%) и за стоки 37 огласи (33,3%).

Во 2017 година Општина Штип има склучени 91 договор, со вкупна вредност од 85.029.340 денари. Распоредено според вид на набавка: за работи 41.850.571 МКД или 49,2%, за услуги 28.258.922 МКД или 33,2% и за стоки 14.919.849 МКД или 17,5% од вкупните средства потрошени во 2018 година на јавни набавки.

Анализираната набавка е од областа на работи и завзема 25,30 % од потрошениите средства за извршени работи во јавни набавки на општина Штип во 2018 година. Во врска со фирмата што склучила договор и ја извршува работата потребно е да се прибележи и фактот што оваа фирма во 2018 година има добиено 40,66% од расписаните јавни набавки од областа на работи во општина Штип.

Вработените во Општина Штип одговараат навремено, во предвидениот законски рок на добиените барања за слободен пристап до информации од јавен карактер и ги доставуваат документите со кои располагаат.

ФАЗА ПРЕД ТЕНДЕР

Општина Штип годишниот план за 2018 година го донесе во законскиот рок и истиот е јавно објавен на интернет страниците на општината и на Електронскиот систем за јавни набавки. Формата, содржината и начинот на кој е изгответ годишниот план е во согласност со правилникот кој беше на сила во 2018 година и ги содржи сите елементи. Иако Законот за јавни набавки не го ограничува бројот на измени и дополнувања на плановите за јавни набавки, евидентни се чести менувања на плановите Најчесто, измените на

плановите се поради бришење на планираните набавки или додавање на нови тендери. Плановите од страна на институциите, без разлика дали се на локално или национално ниво, се менуваат повеќепати со што планирањето како фаза во циклусот на јавни набавки е проследено со низа слабости и може дапредизвика неизвесност и недоверба кај економските оператори, посебно кај малите и микро претпријатија. Општина Штип во 2018 година има направено 5 измени и дополнувања на годишниот план за јавни набавки.



Во фаза на изградба изградба на кружен тек на булевар Гоце Делчев во Штип

ФАЗА НА ТЕНДЕР

Предмет на мониторинг и анализира на јавната набавка на Општина Штип е „Изградба на крстосница кај Алумина и врска меѓу улица Гоце Делчев и улица Партизанска (делница до фабрика Баргала)“. Вид на договорот на јавна набавка е Работи – Изведување. Предметот на набавката не е делив. Видот на постапката е – отворена постапка, критериум за доделување договор е најниска цена и нема објавено меѓународна објава. Оваа набавка е предвидена во четвртата измена и дополнување на годишниот план за јавни набавки во 2018 на општина Штип од 11.06.2018 година.

Временската рамка за започнување на спроведување е според планот. Планирано е да се започне во септември 2018 година, кога е донесена и одлуката. Огласот е расписан на 1 октомври, а целата постапка со потпишу-

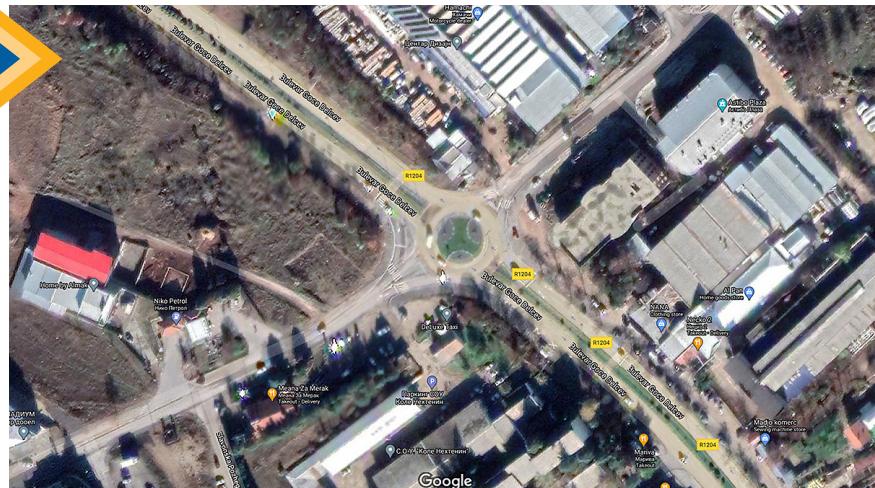
вање на договорот завршува во ноември 2018, согласно според временските рокови за спроведување на целата постапка.

Набавката е спроведена во согласност со Законот за јавни набавки на РС Македонија и тендерското досие ги содржи сите предвидени елементи, доставени на увид по поднесеното барање за слободен пристап до информации од јавен карактер. Постапката е спроведена преку Електронскиот систем за јавни набавки и заврши со аукција. Добиени се 9 понуди. На е-аукцијата се поканети 8 понудувачи и е избран најповољниот понудувач по критериумот најниска цена.

ФАЗА ПО ТЕНДЕР

Договорот е потписан во законски определениот рок и е јавно објавен на Електронскиот систем за јавни набавки. Датумот на склучување на договорот е 09.11.2018.

Во текот на реализацијата, направени се две измени на договорот за јавна набавка. Овие промени се причинети поради околности кои договорниот орган не можел да ги превиди и суштински не се менува природата на договорот за јавната набавка.



Кружен тек
на булевар Гоце Делчев во Штип

Она што може да се забележи врз основа на понудата по спроведената е-аукција бр. 11-5147/48 од 5.11.2018 година и завршната ситуација број 05-3779/1 од 18.07.2019 година доставена од страна на понудувачот Ескаватори – МК ДООЕЛ увоз-извоз – Скопје и Записникот за констатирани вишоци и кусоци за изведени работи бр. 11-3076/12 од 26.07.2019 година, констатирани се вишоци на изведените работи. Договорниот орган во целост ја има исплатено вредноста пропишана со измените на договорот, а исплатените средства за констатираните вишоци се вратени на сметка на Општина Штип. Работите предвидени со договорот се завршени во договорениот рок.

За анализираната постапка нема поднесено жалба до Државната комисија за жалби по јавни набавки. Општина Штип има назначено лице за следење на реализацијата на склучениот договор како и фирма за вршење на стручен надзор над изведба на објект. Завршниот извештај за реализација на работите е доставен на увид.

Тендерско досие за јавна набавка по оглас бр. 58/2017

„Изградба на кружен тек – раскрсница на ул. Благој Ѓорев и ул. Наум Наумовски Борче (ПАНИНИ) и мини кружен тек на раскрсница на ул. Наум Наумовски Борче“

Договорен орган: Општина Велес

Во годината 2017 во која е извршена јавната набавка предмет на ова истражување, Општина Велес има објавено 94 огласи и тоа според видот на постапката: за набавки од видот БПП до 5.000 – 34 огласи, за БПП до 20.000 – 28 огласии за набавки од видот отворена постапка – 32 огласи.

Според видот на набавка: работи 36 огласи (32,4%), услуги 38 огласи (34,2%), стоки 37 огласи (33,3%).

Во 2017 година Општина Велес има 114 склучени договори, со вкупна вредност од 148.111.199 денари. Распоредено според вид на набавка: работи 75.980.981 МКД или 51,3%, услуги 42.451.795 МКД или 28,7% и стоки 29.678.423 МКД или 20 % од вкупните средства потрошени во 2017 на јавни набавки.

Вработените во Општина Велес одговараат навремено, во предвидениот законски рок на добиените Барања за слободен пристап до информации од јавен карактер и ги доставуваат документите со кои располагаат.

ФАЗА ПРЕД ТЕНДЕР

Општина Велес годишниот план за 2017 година го донесе во законскиот рок и е јавно објавен на интернет страната на општината, додека измените на планот за јавни набавки не се јавно објавени. Формата, содржината и начинот на кој е изготвен годишниот план е во согласност со правилникот кој беше на сила во 2017 година и ги содржи сите елементи.

Анализираната набавка е предвидена во првата измена и дополнување на годишниот план за јавни набавки на општина Велес во 2017 година, донесена на 14.06.2018 година.

ФАЗА НА ТЕНДЕР

Предмет на мониторинг на јавната набавка на Општина Велес е „Изградба на кружен тек – раскрсница на ул. Благој Ѓорев и ул. Наум Наумовски Борче (ПАНИНИ) и мини кружен тек на раскрсница на ул. Наум Наумовски Борче“

мовски Борче (ПАНИНИ) и мини кружен тек на раскрсница на ул. Наум Наумовски Борче“. Вид на договорот на јавна набавка е Работи – Изведување. Предметот на набавката не е делив. Постапката се врши со барање за прибирање на понуди преку ЕСЈН со е-аукција, при што критериум за доделување договор е најниска цена и нема објавено меѓународна објава.

Временската рамка за започнување на спроведување е според планот.

Набавката е спроведена во согласност со Законот за јавни набавки на РСМ и тендерското досие ги содржи сите предвидени елементи, коисе доставени на увид по поднесеното Барање за слободен пристап до информации од јавен карактер. Постапката е спроведена преку Електронскиот систем за јавни набавки и заврши со аукција. Добиени се 2 понуди.

На е-аукцијата се поканети 2 понудувачи и е избран најповолниот понудувач по критериумот најниска цена.

ФАЗА ПО ТЕНДЕР

Договорот е потписан во законски определениот рок и е објавен јавно на Електронскиот систем за јавни набавки.

Датумот на склучување на договор е 24.08.2017 година.

Поради променети околности поради кои не можела да се оствари целта на договорот, Општина Велес како договорен орган немала потреба од предметот на склучениот договор, поради што договорните страни сподобено одлучиле договорот да биде раскинат согласно член 109 од истиот договор, кој гласи: „Ако по склучувањето на договорот настапат околности што го отежнуваат исполнувањето на обврската на едната договорна страна или поради нив не може да се оствари целта на договорот, во таа мера што е очигледно дека договорот повеќе не им одговара на очекувањата на договорените страни и според општото мислење би било неспроведливо да се одржи во сила таков каков што е, страната на која е отежнато исполнувањето на обврската, односно страната која што поради променетите околности не може да ја оствари целта на договорот може да бара договорот да се раскине.“

Од страна на економскиот оператор кој е договорна страна, е доставено Барање за раскинување на договорот и враќање на банкарската гаранција, согласно на што е постигната спогодба за раскинување на договорот за јавна набавка на ден 07.11.2017 година.

Јавна набавка по оглас бр. 06/2018

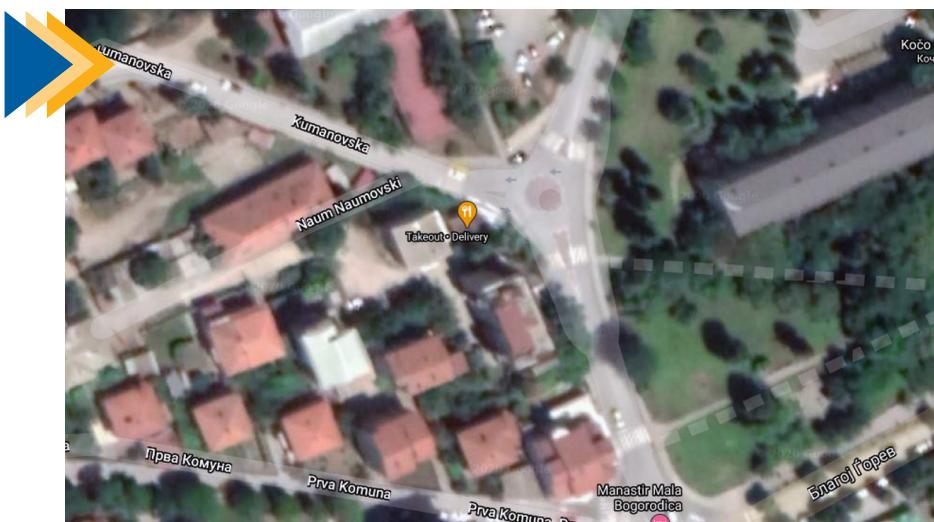
„Изработка на улици и тротоари од бетон и изградба на објекти – сидови за потребите на општина Велес“

Договорен орган: Општина Велес

Изградбата на кружен тек – раскрсница на ул. Благој Ѓорев и ул. Наум Наумовски Борче (ПАНИНИ) и мини кружен тек на раскрсница на ул. Наум Наумовски Борче Општина Велес ја реализира во 2018 година, со објавување на нов оглас за доделување на договор за јавна набавка број 06/2018.

Предмет на овој договор за јавна набавка е изработка на улици и тротоари од бетон и изградба на објекти – сидови за потребите на општина Велес и вид на договор за јавни набавки работи-изведување. Оваа набавка е делива и изградбата на кружниот тек е во првиот дел: Изградба на улици и тротоари од бетон. Вид на постапка е отворена постапка преку Електронскиот систем за јавни набавки и завршува со со е-аукција; критериум за доделување до-говор е најниска цена и нема објавено меѓународна објава.

Условите за квантитативна и квалитативна контрола, надзорот на извршување на работите како и начинот на примопредавање на изведените работи се пропишани со договорот за јавна набавка за работи. Во реализацијата на оваа јавната набавка како изведувачи се јавуваат три фирми со кои Општина Велес има склучено договори.



Мини кружен тек на раскрсница
на ул. Наум Наумовски Борче во Велес

УТВРДЕНИ АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРАКИ

Планирањето на општините сеуште останува една од најслабите фази во јавните набавки во РС Македонија. Обврската да се донесе план за тековната година до 31 јануари и да се објави на веб страната на општината како законска обврска од 2019 година општините ја исполнуваат. Меѓутоа, без исклучок може да се констатира дека анализираните општини во текот на годината ги менуваат своите плановии и по неколку пати и овие измени и дополнувања не ги објавуваат јавно. Образложение за донесените измени и дополнувања во планот за јавни набавки не донесува ниту една општина, што ја доведува во прашање транспарентноста и оправданата причина за донесување на големиот број на измени во плановите.



Се препорачува измени во законската регулатива со ограничување на бројот на измени и дополнувања на годишниот план за јавни набавки, со задолжително јавно објавување на причините што ги оправдуваат направените измени.

Најниска цена. Законско решение кое се базира врз концептот „економски најповољна понуда“ всушност овозможува договорот за јавна набавка да се доделува на понудувачот што дал економски најповољната понуда преку примена на критериумите најдобар сооднос цена-квалитет. Оваа можност договорните органи не ја користат и сеуште одат на сигурната „варијанта“ – најниска цена, како заштита од можни жалби од економските оператори.



За да се избегнат недоразбирања и злоупотреби при користење на критериумот „економски најповољна понуда“, а со тоа и да се поттикнат договорните органи да спроведуваат постапки со овој критериум потребно е да се донесе методологија за бодување на елементите кои го сочинуваат квалитетот и да се воведе мерливост. Дополнително, препорачуваме да се осмислат соодветни обуки

наменети за лицата од договорните органи што ги спроведуваат јавните набавки, преку кои обуки ќе се стекнат со неопходните знаења и сигурност во примена на критериумот „економски најповољна понуда“ при составување на огласите за јавни набавки и спроведување на постапките.

Конкуренција. При набавување на работи со барање за прибирање на понуди во вредност до 5.000 и до 20.000 евра, договорните органи се соочуваат со недостиг на конкуренција. Имено, на овие огласи се јавуваат мал број понудувачи, посебно кога се работи за изведување на градежни работи, што не е случај кога се набавува во отворена постапка. Поради слабата конкуренција, се постигнува поголема цена или доаѓа до поништување на постапките поради економска неисплатливост. Овој проблем успешно го надмина Општина Велес во мониторираната набавка, со тоа што изградбата на кружниот тек ја стави во нов оглас за изведба на градежни работи во отворена постапка, постигнувајќи на тој начин поголема конкуренција и економска исплатливост.



Препорачуваме малите градежни зафати на општините да се инкорпорираат во набавките за други пообемни градежни работи во подолг временски период.

ПОЗИТИВНИ ПРАКТИКИ

Општините **одговараат навремено**, во предвидениот законски рок на добиените барања за слободен пристап до информации од јавен карактер и ги доставуваат сите документи со кои располагаат, без да има потреба од дополнителни обраќања

Овде може да надополниме со фактот што мониторираните општини се поголеми општини, кои имаат доволен број вработени и можат да си дозволат посебно лице што одговара на барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер. Оваа практика, иако е законска обврска за сите институции, сепак не се среќава кај помалите општини, поради недостаток на човечки ресурси.



Оттука, наша препорака е сите општини како договорни органи да назначат посебно лице што одговара на барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер, што би придинело кон нивна поголема транспарентност и отчетност пред граѓаните.

Следење на реализација на договорите. Во насока на успешно и доследно спроведување на договорите за јавни набавки, утврдена е добра практика договорните органи да назначуваат едно или повеќе лица за следење на реализацијата на договорот. Мониторингот на тендерите на анализираните јавни набавки упатува на заклучокот дека ваква практика постои кај јавните набавки од видот работи.



Затоа, препорачуваме договорните органи оваа практика да ја користат и во набавката на стоки и услуги како начин за справување и намалувањена ризикот од злоупотреби и корупција во фазата на реализација на тендерите.

ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ 1: ДОКУМЕНТИ ЗА АНАЛИЗА НА СПРОВЕДЕНА ПОСТАПКА

Според Законот за јавни набавки на РС Македонија при спроведување на постапка за јавна набавка се подготвува тендерско досие – документ кој содржи елементи за конкретна набавка. За потребите на истражувањето овие документи се побарани преку барање за слободен пристап на информации од јавен карактер:

- 1.** Годишен план за јавни набавки од предметната набавка
- 2.** Одлука за јавна набавка
- 3.** Решение за формирање комисија за јавна набавка
- 4.** Оглас
- 5.** Отворање на понудите или записник од јавно отварање
- 6.** Изјави за судир на интереси од комисијата за јавни набавки
- 7.** Извештај од спроведена постапка и извештај од е-аукцијата
- 8.** Изјава за судир на интереси на одговорното лице
- 9.** Одлука за избор или одлука за поништување (доколку постапката е поништена)
- 10.** Образложение за избор
- 11.** Барање на дополнителни документи или банкарска гаранција доколку е потребно и наведено во огласот
- 12.** Склучување на договор
- 13.** Известување за склучен договор

Дополнително, побарани се следниве документи преку доставено второ барање за слободен пристап до информации од јавен карактер:

- 1.** Дали во текот на постапката се добиени прашања за појаснување на ТД и врз основа на овие прашања се направени последователни измени во тендерската документација?
- 2.** Дали во рамките на комисијата има лица со експертиза во конкретното поле?
- 3.** Документ/извештај за експертска проценка на понудите/индивидуален извештај за спроведен постапка? (Доколку постои за спроведената јавна набавка.)
- 4.** Документот со кој се потврдува приемот на извршената работи.
- 5.** Дали е запазен рокот за завршување на работата според договорот?
- 6.** Документ за платениот износ според договорот.
- 7.** Дали во општината има одредено лице да го следи извршувањето на договорот.

ПРИЛОГ 2: ПАРАМЕТРИ ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ, ОЦЕНКА И РАНГИРАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ

Фаза пред тендер

- 1.** Дали набавувачот има план за јавни набавки?
(ДА/НЕ)
- 2.** Дали планот за јавни набавки е објавен во сите предвидени места (предвидени со закон)?
(ДА/ДА, во некои/НЕ)
- 3.** Дали е планот за јавни набавки достапен преку Интернет?
(ДА/НЕ)
- 4.** Дали планот за јавни набавки ги содржи сите следни елементи:
 - а) Реден број на набавките;
 - б) Предмет на набавката;
 - в) Износ на предвидени средства;
 - г) Проценета вредност на набавката годишно и вкупно;
 - д) Вид на постапка за набавка;
 - ѓ) Рамковен датум за започнување на постапката;
 - е) Рамковен датум на доделување на договор;
 - ж) Рамковниот датум на извршување на договорот.
 (ДА, 6-8 елементи / 3-5 елементи / 1-2, елементи)

- 5.** Дали планот за јавни набавки ги специфицира причините и образложението на набавка?
(ДА/НЕ)
- 6.** Дали со планот за јавни набавки се наведува начинот на кој набавувачот ја утврдува проценетата вредност на јавните набавки?
(ДА/НЕ)
- 7.** Дали се видливи измените на планот за јавни набавки (доколку има измени)?
(ДА/НЕ)
- 8.** Дали беше дадено објаснување за изменување на планот за јавни набавки?
(ДА, специфично / ДА, само општо / Без објаснување)

Фаза на тендер

- 9.** Дали е предвидена конкретна јавна набавка со планот за јавни набавки?
(ДА/НЕ)
- 10.** Дали е можно да се утврди јасна врска помеѓу планираната набавка и конкретно набавени материјали, услуги или работи?
(ДА/НЕ)
- 11.** Дали набавката е спроведена во временската рамка според планот за јавни набавки?
(ДА/НЕ)
- 12.** Дали се достапни следниве информации за вредностите на постапката за ЈН?
 - а) Предвидената проценета вредност во ЈН план
 - б) Проценетата вредност наведена во огласот
 - в) Договорената вредност
 - г) Платената вредност
 (ДА, 4 / ДА, 1-3 / НЕ)
- 13.** Дали количините/обемот на набавки, услуги или работи предвидени со ТД и во договорот се совпаѓаат?
(ДА/НЕ)
- 14.** Дали беше применета планираната постапка?
(ДА/НЕ)
- 15.** Дали одлуката за започнување на постапката ги содржи сите следни елементи:
 - а) Предмет на јавни набавки,
 - б) вид на постапка;
 - в) Проценета вредност на набавката;

- г) критериум за избор;
- д) Рамковни датуми за спроведување на поединечни фази на постапката за набавка;
- ѓ) Информации за распределбата на буџетот, т.е. финансиски план.

(ДА, 5-6 / НЕ, 1-4)

16. Дали е формирана комисија за проценка на понудите?

(ДА/НЕ)

17. Дали одлуката за формирање на комисијата ги содржи следниве елементи:

- а) предметот на јавната набавка,
- б) број на јавнана набавка,
- в) назначување членови на комисијата,
- г) мокта и задачите на комисијата,
- е) рок за извршување на задачите.

(ДА, 4-5 / НЕ, 1-3)

18. Дали членовите на комисијата поднеле изјави за отсуство на конфликт од интерес?

(ДА, пред отворањето на понудите / ДА, после / НЕ)

19. Дали во рамките на комисијата има лица со експертиза во конкретното поле?

(ДА/НЕ)

20. Дали е објавен огласот за јавната набавка?

(ДА, на дополнително место / ДА, со закон пропишани места / НЕ)

21. Дали се разумни временските рокови за поднесување на понудите?

(Забелешка: разумни се оние временски ограничувања што се подолги од законски предвидениот минимум)

(ДА/НЕ)

22. Дали во тендерската документација има дискриминаторски елементи кои можат да ја ограничат конкуренцијата?

- а) Услови/барања поврзани со финансиските (како што се: годишен обрт, акумулиран добивка/загуба, историја на финансиски резултати, итн.);
- б) Барања поврзани со вработените (вкупен број, специфични професии, искуство, лиценци, итн.);
- в) Минато работење (години од претходното работење, претходни договори, итн.);
- г) Опрема, простории и слично;

д) Лиценци, сертификати, итн.
(НЕ / ДА, 1-3 / ДА, 4-5)

23. Дали тендерската документација ги содржи сите следни елементи?

- а) Упатство на понудувачите како да понудат понуда;
- б) Форма на понуда;
- в) Услови и упатства за докажување на средства;
- г) Модел договор;
- д) Видот, техничките карактеристики (спецификација), квалитетот, количината и описот на испораки, работи или услуги, начин на вршење контрола и обезбедување на квалитет, рок;
- ѓ) Техничка документација;
- е) Форма на структура на цената на понудата, со упатство како да се пополнит;
- ж) Форма на трошоците за подготовкa на понудата;
- з) Изјава за независна понуда.

24. Дали е објавена тендерска документација во согласност со законот?
(ДА/НЕ)

25. Дали банкарските гаранции (на понудата или за исполнување на договорот) се соодветни на набавката?
(ДА/НЕ)

26. Дали се направени измени во тендерската документација?
(ДА/НЕ)

27. Дали треба да се плати такса за добивање на тендерска документација?
(ДА/НЕ)

28. Ако критериумот за доделување на договор е економски најповољна понуда, дали под-критериумите се сметаат за соодветни?
(ДА/НЕ)

29. Дали има јасно објаснување за постигнување на нефинансиските под-критериуми (квалитет, дизајн, итн.)?
(ДА/НЕ)

30. Дали записникот за отворање на понудите ги содржи сите законски предвидени информации?
(ДА/НЕ)

31. Дали членовите на комисијата и претставниците на понудувачи (доколку има) имаат потпишано записник ?
(ДА/ДЕЛУМНО/НЕ)

32. Дали има извештај за експертска проценка на понудите/индивидуален извештај за спроведен постапка?
(ДА/НЕ)

- 33.** Број на понудите? Забелешка: сите понуди треба да бидат вклучени и валидни и одбиени.
(3 и повеќе / 2 / 1)
- 34.** Дали беше запазен рокот за донесување на одлука за ЈН?
(ДА/НЕ)
- 35.** Дали беше забележан крајниот рок за склучување договор?
(ДА/НЕ)
- 36.** Кое беше вкупното времетраење на постапката од објавување на тендер до потпишување на договор (во денови)?
(ДА, во законски рок/НЕ)
- 37.** Дали е објавен јавно договорот?
(ДА/НЕ)

Фаза по тендер

- 38.** Дали е запазен рокот за склучување на договорот?
(ДА/НЕ)
- 39.** Дали платениот износ и износот на договорот се совпаѓаат?
(ДА/НЕ)
- 40.** Дали се исполнети роковите за плаќање?
(ДА/НЕ)
- 41.** Дали е поднесена жалба против набљудуваната постапка (и за време и по постапката)?
(ДА/НЕ)
- 42.** Каков беше исходот/последиците?
(Прифатена/Одбиена)
- 43.** Дали податоци од документ со кој се потврдува приемот на набавени производи, услуги и работи одговара на податоците од договорот?
(ДА/НЕ)
- 44.** Доколку договорот ед изменет, дали во анексот има измени во крајниот рок, цената или други важни договорни елементи?
(ДА/НЕ)
- 45.** Дали овие измени се предвидени со тендерските документи или други прописи?
(ДА/НЕ)
- 46.** Дали во институцијата е воспоставен систем и одредено лице за следење на реализацијата на склучените договори за јавни набавки?
(ДА/НЕ)

СИР – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

35.073.53:005.584.1(497.7),2017/19“(047)

ДАВКОВА, Јулија

Јавните набавки од план до реализација: граѓанско влијание
на локално ниво / [автор Јулија Давкова]. – Штип: Едукативно-
хуманитарна организација ЕХО, 2020. – 24 стр.: илустр.; 25 см

Фусноти кон текстот. – Содржи и: Прилози 1-2

ISBN 978-608-66635-0-6

а) Локална самоуправа – Јавни набавки – Мониторинг –
Македонија – 2017-2019 – Извештаи

COBISS.MK-ID 52603397

ISBN 978-608-66635-0-6



Проектот
„Јавните набавки од план до реализација
– граѓанско влијание на локално ниво“
е финансиран од Европската Унија

